

Hoofdstuk 10 **ONTMOETINGSCENTRA**

Ontmoetingscentra in de omgeving waren de "Heremiet" aan de Kluis en de "Boerderij" aan de Hofstraat. In Plan-Zuid kwamen ook enkele ruimtes die voor meer doeleinden gebruikt konden worden. Maar de jeugd en de ouderen hadden meer nodig, en een inloopruimte voor de wijkbewoners was er nog niet. Met de bouw van 't Plenkhoes werd aan die behoefte voldaan. We beschrijven eerst het hart van het gebouw, de multifunctionele ruimten. Daarna komt het dienstencentrum aan bod, dat onder hetzelfde dak vele jaren zelfstandig activiteiten voor senioren georganiseerd heeft. In het gebouw bevond zich ook een ruime bibliotheek, waar we niet verder bij stilstaan als ontmoetingsplek.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met stukjes over het tweede leven van het voormalige dienstencentrum en over een nieuwe inloopruimte in het Woon-Zorg-complex op de "hoek" van de Wagenaarstraat en de Jos Klijnenlaan.

'T PLENKHOES

De beschrijving van het multifunctionele gebouw is opgedeeld in de periode voor de bouw, de zeven jaren dat het gebouw door een stichting beheerd is, de privatisering en de gebeurtenissen alle jaren nadien.

Voorgeschiedenis

Al in 1967 is onderzocht wat de behoeften en mogelijkheden waren in relatie tot een gemeenschapshuis. Het ging toen om het gebied omsloten door de parochies de Kluis, Verrijzenis en Van Ars. In 1969 oordeelde de gemeenteraad nog verdeeld over de noodzaak een ontmoetingscentrum te bouwen. Pastoor Edixhoven reageerde desgevraagd als volgt: *We zitten in een vicieuze cirkel met weinig verenigingsleven en zonder behoorlijke accommodatie. Maar er zijn plannen voor een bufferruimte tussen de geplande school en de kerk op het Verdiveld. En de leegstaande noodkleuterschool in de Verrijzenisparochie zou benut kunnen worden.* In het hoofdstuk Religie is al aangegeven dat die plannen later niet haalbaar bleken.

De projectgroep Geleen-Zuid opperde in januari 1973 het plan ruimte aan de Bachstraat te reserveren. Deze groep werd geleid door de heer Thissen, Hoofd Culturele Zaken van de gemeente. Mevrouw Nabuurs was wijkvertegenwoordiger, tevens algemeen bestuurslid. Leden van deze groep kwamen vooral voort uit het ouderenvolk en het jeugdwerk. Men kreeg ondersteuning van de stichting Samenlevingsopbouw Westelijke Mijnstreek.

De groep kon op dat moment nog niet aangeven hoeveel oppervlakte nodig zou zijn. Een schets van de heer Willen uit juni 1973 gaf al een beeld van de wensen van het jeugdwerk (al was het op een andere plaats gedacht). Vooralsnog ging het

echter de verkeerde kant op; noodgebouwen waren of werden afgebroken en voor ca. 250 kinderen van 12 tot 17 jaar dreigde in het voorjaar van 1974 geen ruimte meer beschikbaar te zijn. Daarna kwam alles in een stroomversnelling. In oktober 1974 was de opzet van het ontmoetingscentrum in grote lijnen gereed. Nadat architect Jos Vroemen in mei 1975 een bestek had gemaakt vond in juni 1975 een voorlichtingsavond plaats in de Van Arskerk. De realisatie van het gebouw werd mogelijk gemaakt door subsidie van het rijk, de provincie en de gemeente Geleen. De gemeente trad als bouwheer op en "de eerste steen" werd gelegd op 1 november 1975. Een maand later werd de projectgroep gedechargeerd en nam een stichtingsbestuur de verdere invulling over.

Burgemeester Elsenburg legt de "Eerste steen". Foto hangt in 't Plenkhoes

Periode 1976 tot medio 1983

Hoe kwam het gebouw eruit te zien? We tonen enkele foto's, waarin het gebruik van achthoeken voor een groot aantal zaaltjes en zalen al zichtbaar is. Op de begane grond kwam een grote zaal annex ontmoetingsruimte en een kleine zaal met wijkpost; deze twee vormden samen het dienstencentrum. De grote ruimte op de eerste verdieping was voor de bibliotheek. Verder waren daar drie vergaderzalen. In het souterrain twee jeugdzalen en ook twee

Toespraak van mw. Nabuurs, opgenomen door Leo Houben. Foto Leo Houben

Jong en oud kijken toe.

Foto hangt in 't Plenkhoes

hobbyruimten. Met uitzondering van de bibliotheek en de kleine zaal zouden alle ruimten door meerdere gebruikers gedeeld worden. Niet zo moeilijk als het vergaderzaaltjes betrof. Anders was dat bijvoorbeeld in de jeugdzalen in de kelder, waar door de week een peuterklas kwam en Jong Nederland op zaterdag in dezelfde ruimte actief was. De eigen materialen moesten telkens in belendende berg ruimten opgeruimd worden. Bij soosavonden voor de oudere jeugd kon de scheidingswand met de naastliggende jeugdzaal ook nog open. De wand tussen de barruimte en het dienstencentrum kon ook open. Het maximale effect had men als de scheidingswanden van de grote zaal ook nog eens weggeklapt werden.

De bouw vordert. Achthoekige folder

En dan is het klaar. Achthoekige folder

Het bestuur bestond uit een mix van de gemeente, vaste huurders en wijkbewoners:

De heer Joep Geurts (namens de gemeente Geleen)

De heer Thissen (vertegenwoordiger Openbare Bibliotheek)

De heer Daemen (vertegenwoordiger Stichting Welzijn voor Ouderen)

De heer Keulers (vertegenwoordiger van gezamenlijke Bejaardenorganisaties in Geleen-Zuid)

Alsmede vijf 'gewone' wijkbewoners: De heren Wanders (voorzitter), Speck (secretaris), Dohmen (penningmeester), Stork en mevrouw Boer-Bekker.

De mensen die als gewone wijkbewoners hun nek uit durfden te steken werden pas laat gevonden en kregen direct te maken met een inhaalslag m.b.t. de inrichting van het gebouw, het werven van de beheerders, de spelregels voor het multifunctionele gebruik van het gebouw e.d. Als beheerders werden Jo en Mia Molin aangesteld, voordien werkzaam bij de tennisvereniging GTR. Zij betrokken een woning schuin tegenover 't Plenkhoes. De R.K. Openbare bibliotheek werd in juli de eerste gebruiker. Andere groepen van het eerste uur waren o.a. de Muziekschool, Stichting Vrije Uren, en een peuterspeelzaal. De officiële opening vond onder grote belangstelling plaats op 12 november 1976, daarna volgde een feestweek. De naam van het gebouw is afkomstig van een prijsvraag. Plenken = praten, keuvelen.

Het bestuur had een heel programma opgezet, maar voor de opening kon men niets ludieks vinden. Dus werden de ouders en kinderen van de gewone leden en de Sjouvtotte opgetrommeld om mee te lopen tijdens de intocht. Tijdens de disco-avond voor de jongeren werden beide zalen in de kelder gebruikt. De overlast beperkte zich tot de oren van de bestuursleden die met oordopjes in toezicht hielden. In de loop van de avond stonden enkele Ambonese jongeren wat opgefokt voor de deur. Als dat maar goed ging! Mevrouw Boer-Bekker kende ze uit haar tijd als juf in Lindenheuvel en kreeg ze keurig in het gareel.

De dochter van de voorzitter biedt mw. Elsenburg een bloemetje aan.

Foto: hr. Wanders

Bestuur in actie tijdens de feestweek.

Foto: mw. Boer-Bekker

In de eerste jaren zouden door Jeugdwerk Sanchos regelmatig disco-avonden gehouden worden. Overlast na afloop in de omgeving van het gebouw was helaas moeilijk te bestrijden. Een extreem voorbeeld: enkele jongelui liepen over de motorkap en het dak van enkele aan de Verdijkstraat geparkeerde auto's en vervolgden daarna hun weg naar huis.

De Sjouvtotte zijn altijd actief gebleven als carnavalsvereniging van Kluis en Geleen-Zuid (in dit verband beperkt tot de Van Arsparochie) zowel in de Heremiet als in 't Plenkhoes.

De peuterspeelzaal van Marjo Nijssen was een uitkomst voor de ouders, maar zorgde voor tumult in het stichtingsbestuur. Anders dan de verenigingen wilde zij natuurlijk wel enige winst maken. Mocht dat in een gebouw dat overheden om niet aan de wijk hadden gegeven? Uiteindelijk werd een hogere huurprijs vastgesteld.

Naast de activiteiten die plaatsvonden voor en door leden van verenigingen organiseerde het stichtingsbestuur zelf ook enkele activiteiten. Zoals de Kerst-Uit op Tweede Kerstdag en dansavonden voor de "veertigers" in de wijk. De beheerders namen het initiatief tot activiteiten tijdens carnaval. Sommige zaken bleken echter niet haalbaar. Zo wilde het bestuur een dropping op een avond en nacht organiseren met overnachting in 't Plenkhoes. Moest er dan de hele tijd een beheerder in

het gebouw zijn? Of kon de verantwoordelijkheid voor het gebouw en de bar gedelegeerd worden aan bestuursleden? Daar kwam men niet uit.

Het was de bedoeling het gebouw "altijd" open te houden, van 's ochtends tot 's avonds laat gedurende alle werkdagen. En in de weekeinden naar behoefte. Aanvankelijk ging men ervan uit dat beide beheerders elk 30 uur per week afzonderlijk aanwezig waren. In de drukke perioden met twee beheerders samen. Maar dit zou beperkt blijven tot 10 uren per week. Aldus zou het gebouw zonder overwerk 70 uren per week open kunnen zijn. In de uren dat het rustig was, zouden de beheerders ook een deel van het schoonmaakwerk kunnen doen. Leuke baan? En wat te denken van het gezinsleven van de beheerders? In praktijk bleek veel meer overlap nodig en de penningmeester (werkbaas) moest veel overuren noteren. Na twee stormachtige jaren verlieten Jo en Mia Molin in 1978 't Plenkhoes. Door wie ze als beheerders zijn opgevolgd hebben we niet kunnen achterhalen.

De werkgroep oud-mijnwerkers

Hoe kwam die hier terecht? In de jaren 1967 tot 1969 werden achtereenvolgens de Staatsmijn Maurits en beide cokesfabrieken gesloten. Ex-mijnwerkers werden gestimuleerd om actief te blijven in de maatschappij. Men wilde 't Plenkhoes ook op zondagen openen. In 1979 ging de werkgroep namens de beheerders op zondagen bardienst draaien en activiteiten organiseren. De groep bestond uit de heer Sjra Lemmen (voorzitter), mevrouw V.d. Burg, de heer Ebben, mevrouw Wies v.d. Wall, de heer Ferwertz, de heer V.d. Wall (secretaris, penningmeester) en mevrouw Frederiks. Enkelen van hen waren ook al actief in het dienstencentrum (zie later).

Bij de aftrap in februari 1979 kwamen al ca. 200 mensen naar 't Plenkhoes, een aantal dat nauwelijks in de grote zaal paste. De werkgroep richtte zich vooral op de ouderen. Doordat 't Plenkhoes de groep onvoldoende begeleidde (c.q. kon begeleiden) kwamen problemen op de zondagen gaandeweg op het bordje van Mientje Buijs terecht, de leidster van het dienstencentrum onder hetzelfde dak. De werkgroep is waarschijnlijk tot medio 1982 actief geweest.

Carnaval 1981. Album mw. V.d. Burg

De privatisering in 1983

Bestudering in 2010 van de gemeente-archieven levert een duidelijk beeld op van wat zich destijds afspeelde. Het draaide allemaal om geld, de kosten en de inkomsten van het centrum.

Om te beginnen zijn maar weinig Geleense verenigingen, die voor de bouw belangstelling aangegeven hadden, daadwerkelijk ruimten gaan gebruiken. Daar stond tegenover dat

andere verenigingen wel regelmatige bezoekers werden. De losse verhuur van vergaderzalen liep aardig, zij het dat de inkomsten daarvan moeilijk te begroten waren. En de loonkosten vielen tegen, zoals al eerder aangegeven. In het eerste en derde jaar maakte men winst, maar in het tweede jaar een (groter) verlies. In totaal moesten de eerste drie jaren 12000 gulden bijgepast worden; niet gek voor een beginnening toch? Daarna kreeg men ook nog te maken met hoge energieprijzen, als gevolg van een energiecrisis. Negatief resultaat in 1980: 57000 gulden.

Over de latere jaren heb ik geen getallen gevonden. Wel de verzuchting van de wethouder dat het (vanaf 1986) zeven jaren met ups en downs waren, met meer downs. Een lid van een raadscommissie maakte de volgende opmerking: "Het probleem waar we het hier over hebben zou in een oude wijk helemaal niet spelen, alle bezoekers zouden gewoon een glaasje meer drinken".

De resultaten over 1982 waren redelijk, ondanks de hoge energiekosten. Begin 1983 ging het echter snel bergaf. Er was geen eigen beheerder meer, activiteiten zoals de carnavalsviering werden geschrapt en de zomerperiode zou zoals altijd voor weinig inkomsten zorgen.

De gemeente ondervond in die tijd de financiële gevolgen van de neergaande economie. Het beleid m.b.t. alle gemeenschapshuizen zou op de schop moeten. Alleen de Hanenhof en 't Plenkhoes waren eigendom van de gemeente. De gemeenteraad kon daarover dus zelfstandig vergaande besluiten nemen. Gelet op het toenemende financiële risico bij 't Plenkhoes ging men voor privatisering van dit gebouw.

Een marktpartij was snel gevonden omdat Brand al eigenaar was van de bar-installaties boven en beneden en de bierleverancier was. Er werd een huurovereenkomst opgesteld. Op 1 juni 1983 ging de deur tijdelijk dicht. Het gebruiksrecht van de stichting werd beëindigd. Zij hief zichzelf op nadat het faillissement was afgehandeld. Het was een zware gang voor het dagelijks bestuur.

De gemeente moest nog wel in de buidel tasten, want de bibliotheek en het dienstencentrum zouden onder het dak van het geprivatiseerde gebouw zelfstandig verdergaan. Er kwam een eigen ingang voor de bieb (buitentrap) en het dienstencentrum kreeg een eigen keukentje. De bieb en het dienstencentrum bleven jaarlijks samen ca. 68000 gulden huur aan de gemeente betalen. De brouwerij zou de eerste vijf jaren 9000 gulden huur aan de gemeente betalen.

Niet iedereen was gelukkig met deze oplossing. Een raadsminoriteit wilde een gebruikerscommissie op laten nemen in de overeenkomst met Brand. B&W erkende dat aan privatisering ook bezwaren kleefden en dat dit zowel voor de gemeente als voor de brouwerij een experiment was. Maar men zag geen andere oplossing. In het najaar van 1983 liet de "club van twaalf" nog van zich horen. Dit waren vertegenwoordigers van gebruikers en wijkbewoners; club van twaalfhonderd was daarom huns inziens een betere naam geweest. Zij wilden meer invloed van de wijk op het gebruik van het te privatiseren gebouw.

De periode 1984 tot heden

Beheerders waren achtereenvolgens Jean Meijntz, Bicky en Thea Hermans en (ook nu nog) Ben en Cyrille van Kooten. In de praktijk draaide het erop uit dat de beheerders het financiële risico kregen te dragen. De brouwerij verkocht de installaties aan de beheerders en inde van hen de huur van het gebouw. Zij droeg en draagt de huur af aan de gemeente en is nog uitsluitend bierleverancier.

De beheerder nam de inventaris over van de gemeente. Laatstgenoemde bleef en is nog steeds eigenaar van het gebouw en dus verantwoordelijk voor groot onderhoud. Het experiment om het gemeenschapshuis op de jaarrekening van de gemeente kostenneutraal te maken kan zeker geslaagd genoemd worden. Wat de beheerders allemaal hebben moeten doen om het hoofd boven water te houden is in het onderstaande kort weergegeven. Centraal stond / staat het zelf heel veel uren maken.

Jean Meijntz (1983 tot 1989)

Toen Jean na de sluiting in oktober 1983 in 't Plenkhoes begon, was er van alle vroegere gebruikers nog maar één vereniging over. Een sprong in het diepe want hij moest de 9000 gulden huur betalen. En naar al gauw bleek jaarlijks ook nog eens 30.000 gulden aan energiekosten.

Al in de beginperiode waren er vaker inbraken en vernielingen, reden waarom de ramen van de grote zaal inbraakvrij werden dichtgespijkerd. Op het voorstel van Jean om er te gaan wonen ging de gemeente niet in. In 1986 liet hij het interieur grondig verbouwen. Sindsdien is aan het uiterlijk weinig veranderd. Met o.a. de bühne in de grote zaal en het bargedeelte.

Door de privatisering kon de eigenaar in de zalen ook nieuwe activiteiten organiseren, zoals huwelijksfeesten en koffietafels bij begrafenissen. Dat mocht nog niet in de beginjaren van 't Plenkhoes, omdat men toen door de overheidssteun niet mocht concurreren met de horeca. Deze lucratieve activiteiten waren echter hard nodig omdat de jaarlijkse energierekening maar bleef stijgen. De beheerder organiseerde zelf ook diverse culturele avonden.

Op het hoogtepunt waren er 61 verschillende groepen, waardoor vrijwel iedere dag 6 of meer zalen in gebruik waren. De activiteiten van de Sjoutvotte werden uitgebreid. Mevrouw Nijssen kreeg in het souterrain een spiegelwand t.b.v. de balletlessen. Nieuwe gebruikers waren o.a. cabaret Maszjerang, Cabaret 4en5, en biljarters. Maandelijks werden Indische avonden gehouden, waarvoor men zalen boven en beneden nodig had. Vergaderzaaltjes werden vaak verhuurd.

Gaandeweg is het belastingregime gewijzigd, waardoor het voor Jean steeds moeilijker werd om hulp in te huren. De lange werkdagen werden hem tenslotte te machtig, zeker omdat hij vast moest stellen dat bepaalde activiteiten zonder enige winst werden uitgevoerd. Op 31 december 1988 heeft hij de zaak overgedragen aan de nieuwe beheerders. Er volgde nog de eindcontrole van de belastingdienst

over de hele periode. Jean raakte toen al zijn bezittingen en spaarcenten (op 5000 gulden na) kwijt, omdat men hem naar zijn zeggen een loer gedraaid had.

Bicky en Thea Hermans (1989 tot 1998)

Hun eerste grote reservering werd een deceptie. Alles stond klaar voor een feestje waarbij men 200 gasten verwachtte, maar er kwam niemand. Een telefoontje naar de voorzitter van de betreffende vereniging leerde dat men was uitgeweken naar de Hanenhof.

De eerste tijd bleef de omzet laag en binnen drie maanden waren er zeven inbraken met veel schade. Bicky moest zijn huis verkopen en schiep woonruimte in 't Plenkhoes. In het souterrain werd een deel van een hobbyruimte, bergingen en kantoortjes omgebouwd tot slaapkamers en een woonkamer. En er kwam een eigen voordeur, ook al was er geen woonbestemming of huisnummer. De gemeenteraad verleende alsnog goedkeuring omdat de beheerder destijds klem zat en de omzet inmiddels weer de goede kant uit ging.

De dichtgetimmerde ramen van de grote zaal waren natuurlijk van binnen geen gezicht. De Technische school in Sittard schoot te hulp. Twee klassen zouden als leerproject wandschilderingen aanbrengen. Veertig leerlingen togen naar een boerderij in Doenrade, waar zich "een voorbeeld" bevond. Na twee werkdagen vol creativiteit, passen en meten was de wandschildering in 't Plenkhoes gereed. De leerlingen werden door de beheerders beloond met een fuif voor beide klassen.

Bicky en Thea zijn in augustus 1989 getrouwd, met veel applaus van het parochiebestuur en de Werkgroep Kerk en Wereld. De kerk pulde uit en het was drie dagen feest in 't Plenkhoes.

In 1991 werd Gemengd Koor Voces Vocales opgericht en het houdt zijn repetities sindsdien in 't Plenkhoes (zie verder hoofdstuk 12). In 1988 draaide men beter dan ooit met in totaal 72 gebruikers. Het jubileum van de beheerders werd groots gevierd.

De afdracht aan de brouwerij/gemeente was opgelopen van aanvankelijk 1100 gulden naar 2200 gulden per maand. De gemeente gaf aan dat er vanaf 1989 marktconform gewerkt zou moeten worden, met een prijskaartje van ca. 5500 gulden per maand. Onaanvaardbaar voor de beheerders, die nog op de moeizame aanloop wezen. Het mocht niet baten en in een "akte van in de plaatsstelling van de onderhuurder" werd de vervanging van Bicky en Thea door Ben en Cyrille van

Heuvelland in 't Plenkhoes.

Foto: John Stork

Kooten netjes met de brouwerij geregeld. Aanvankelijk waren er ook nog anderen bij betrokken, maar dat is niet wezenlijk voor het verhaal.

Ben en Cyrille van Kooten aan het roer (vanaf 1998)

In genoemde "akte van in de plaatsstelling" was ook opgenomen dat Brand in onderhandeling zou gaan met de gemeente, als verhuurder. Met name over de staat van onderhoud, die al geruime tijd slecht was. Al snel lag er een gedetailleerd plan voor renovatie van het gebouw op tafel. Maar politici en ambtenaren kwamen en gingen weer en met hen een aantal versies van het plan. Ook de herindeling van de gemeenten speelde hierin een belangrijke rol.

Het ging begin 2002 mis omdat de afdeling Bouwen en Milieu van de gemeente in het kader van nieuwe veiligheidsregels slechts twee ruimten geschikt achtte voor veilig gebruik. De beheerders zagen er geen gat meer in en sloten het gebouw. Ursula Wijnen nam op zich alle boze gebruikers uit te leggen hoe het zat. Na het aanbrengen van diverse voorzieningen op het gebied van met name brandveiligheid mocht het gebouw medio april 2002 weer open onder bepaalde voorwaarden. In fase 2 werden diverse aanpassingen aan het gebouw verricht zoals het aanbrengen van nieuwe paneelwanden, het vervangen van de beide plateauliften, aanbrengen van een brandmeldinstallatie, vervangen van de entree, opschonen van het buitenterrein etc. In fase 3 die medio oktober 2003 van start ging en tot medio april 2004 zou duren werd de volledige heteluchtverwarming vervangen door een goed werkende verwarmingsinstallatie incl. ventilatorconvectors, stralingspanelen en een volledig nieuwe regelinstallatie. Pas na deze verbouwing en de herinrichting van de keuken is de huur in fasen verhoogd. De periode tot 2004 ging gepaard met grote krantenkoppen. Alleen dankzij het cateringbedrijf hielden de beheerders het hoofd tijdens sluiting en renovatie boven water.

Nu (2010) zeggen ze er het volgende over:

We kijken terug op ruim 12 roerige jaren. Alle verbouwingen hebben we doorstaan en alle vergunningen zijn op zak. Het pand en de faciliteiten zijn aangepast aan de huidige norm en het interieur heeft een fikse facelift ondergaan. Met onze vernieuwde keuken hebben we naast de kennis ook de ruimte om alle buffetten en diners te kunnen bereiden. De verenigingen zitten op hun plek en er wordt volop gefeest in 't Plenkhoes. We hopen dit nog wel 'n aantal jaartjes te mogen doen.

Ook al hebben de beheerders de openstelling van het gebouw beperkt, dan nog draaien ze veel meer uren dan in 1976 geraamd waren. Het openhouden van een gebouw voor groepen die niet allemaal kind aan huis zijn, gaat moeizaam. Ook nu moet er nog vrijwel altijd iemand in de centrale ruimte aanwezig zijn voor simpele dingen zoals het tussendoor serveren van een paar kopjes koffie. Vragen en opmerkingen als: "Waar is het herentoilet" of "het licht doet het niet" (omdat een andere gast het net uitgedaan heeft).

Enkele klanten van het eerste uur vertrokken in de periode van 1998 tot heden. Zoals peuterspeelzaal Ot en Sien. Mevrouw Nijssen zag geen brood meer in dit werk toen de regels t.b.v. de veiligheid van de peuters verder aangescherpt werden en hogere eisen gesteld werden aan de opleiding van de leidsters en aan het speelgoed. Het is ook alweer een aantal jaren geleden dat de activiteiten van de bibliotheek gecentraliseerd zijn in het centrum van Geleen. Gebleven zijn wel gymnastiek in het kader van Meer Bewegen voor Ouderen (PIW) en het koersballen van afdeling(en) van de KBO. Een relatief

Cyrille in actie tijdens het lentefeest voor senioren in 2010. Foto: John Stork

nieuwe grootgebruiker is de Bridgeclub Geleen.

Bij feesten en partijen in 't Plenkhoes biedt men diverse buffetten en verzorgde diners aan. En men levert ook voor feestjes thuis of in andere accommodaties. Een experiment met een restaurant in 't Plenkhoes is mislukt. Op de vrijdagen en zaterdagen waren er te vaak andere activiteiten en inkoop voor alleen de zondagen was niet rendabel.

Bronnen:

- Achthoekige folder bij opening van 't Plenkhoes
- Gemeentearchieven
- Informatie van de beheerders: de heer Meijntz, de heer en mevrouw Hermans, en de heer en mevrouw Van Kooten
- Informatie van mevrouw Nabuurs
- Foto's van 't Plenkhoes, de heren Houben, Wanders en de dames Boer-Bekker, V.d. Burg

DIENSTENCENTRUM

De naam Dienstencentrum Bejaarden Geleen stamt uit het begin van de zeventiger jaren. De doelstelling van de in Geleen te realiseren centra: het stimuleren dat bejaarden zo lang mogelijk hun zelfstandigheid in eigen omgeving behouden. Dit is ook nu nog zeer actueel.

In 1973 telde Geleen ruim 4000 inwoners van 60 jaar of ouder. Van hen woonden er 901 in Lindenheuvel, 1411 in Geleen-Zuid en 1731 in Geleen-Oost en Lutterade. In Geleen-Zuid woonden de bejaarden dicht bij elkaar en waren beter gehuisvest dan in Lindenheuvel, waar zich ook nog eens relatief veel vervroegd-gepensioneerden bevonden.

Het Dienstencentrum "De Eik" in Lindenheuvel functioneerde al toen in 1974 een wijkpost in Plan-Zuid geopend werd, eerst aan de Van Goyenstraat 31 en vervolgens in een flat aan de Jos Klijnenlaan 417. Op twee ochtenden in de week kon men daar terecht op spreekuren over algemene en sociale zaken. 's Middags werd er gekaart, gekiend en gepraat. Alles onder leiding van mevrouw Mientje Buys-Loonen, in dienst bij de stichting. Vanaf 1976 ging men verder als Stichting Welzijn voor Ouderen Geleen.

Mw. Pieters tijdens de opening.

De beginjaren in 't Plenkhoes

't Plenkhoes had vooral ruimten voor multifunctioneel gebruik. Voor specifiek gebruik alleen een bibliotheek op de eerste verdieping en het dienstencentrum, dat aan de achterzijde op de begane grond een unit kreeg met een aparte ingang, een zaaltje voor maximaal 70 personen, een eigen keukentje en twee spreekkamers of kantoor-tjes. Bij de opening van 't Plenkhoes op 12 november 1976 was het ook feest voor de bejaarden in Geleen-Zuid. Men heeft hier vervolgens bijna dertig jaar onder eigen beheer vele activiteiten voor senioren georganiseerd. Reden om daar ruim aandacht aan te besteden.

Een leger van vrijwilligers en stagiaires

Mientje Buys delegeerde de uitvoering van een aantal zaken al snel aan vrijwilligers. Denk daarbij aan de gastvrouwen en gastheren, die dagelijks zorgden voor de koffie en een drankje, en voor begeleiding van bijvoorbeeld sjoelen en rummikub. En denk ook aan

specialisten zoals de leidsters van de handwerkgroepen, over wie later meer. De heer Bruls had als voorzitter van de activiteitencommissie eenmaal per week werkoverleg met Mientje. In de loop van de tijd hebben vele stagiaires enkele weken tot langere periodes in het dienstencentrum gewerkt. Zo ook zo'n 25 leerlingen van de MBO-afdeling sociale dienstverlening in Sittard. De jongelui deden ervaring op met alle aspecten van het begeleiden van ouderen. Ook het opzetten van grote activiteiten zoals een bonte avond. Mientje had er plezier in te zien hoe creatieve stagiaires vaker met bijzondere suggesties kwamen. We noemen bijvoorbeeld

stagiaire Seba uit Turkije. De gasten van het dienstencentrum maakten door haar kennis met een andere cultuur en de vrijwilligers leerden Seba fietsen.

De cultuur in het dienstencentrum

Al snel werden afspraken gemaakt over de omgang van alle nieuwe vrijwilligers met elkaar:

- de ene wilde graag bij de voornaam genoemd worden, maar een ander beslist niet. Men sprak af dat men dat zou accepteren.
- Meningsverschillen mogen nooit ontaarden in geschreeuw.
- Kunnen de vrijwilligers zich een beetje netjes kleden? Daar kregen de dames al snel lol in.

Anno 2010 noemen we dat normen en waarden.

Er ontstond zo een hechte band tussen vrijwilligers, stagiaires en beroepskrachten. Dat moge ook blijken uit het feestje dat stevast volgde op het slagen van een van de MBO-stagiaires.

Een van de weinige foto's van Mientje Buys (links), hier met mw. Becude.

Scholingsactiviteiten in de beginjaren

Na de sluiting van de mijnen konden ex-medewerkers in het kader van de herscholing o.a. naar een meerdaagse cursus in de Klinkenberg in Meerssen. Het dienstencentrum verzorgde de aanmelding voor deelnemers uit Geleen-Zuid. Ook de eigen vrijwilligers kwamen aan de beurt. Zij leerden van rollenspelen en bespraken de op de eigen situatie toegesneden activiteiten.

Een voorbeeld: *jullie zijn nu een jaar bezig geweest met activiteiten, vinden jullie de activiteiten van het dienstencentrum voldoende, is de werkwijze prettig, zouden er dingen bij moeten komen?*

Ze bekeken ook een film over alleenstaande ouderen, al dan niet eenzaam. Dat leidde dan tot discussies in de trant van: *volgens jullie zijn er veel eenzamen in de nieuwe hoogbouw in Geleen-Zuid, waar nu veel mensen uit de oude kolonie in Lindenheuvel wonen. Hoe denken jullie die eenzame mensen te kunnen bereiken?* Kortom: een programma dat o.i. in 2010 zo weer gebruikt zou kunnen worden.

De handwerkgroepen

In 1974 vroeg Mientje Buys de Welfare-afdeling van het Rode Kruis W.M. om ouderen te begeleiden in groepen en met hen handwerkactiviteiten te ontwikkelen. Onder de bezielende leiding van Hans Groen en Annie Schreurs werden al spoedig twee groepen geformeerd, op maandag- en dinsdagochtend. De groepen werden groter en daarom kwam er nog een derde handwerkgroep bij op donderdagochtend. Hoofdactiviteit werd: de ouderen allerlei vormen van handvaardigheden

aanleren. Bij de opening van 't Plenkhoes werden wandkleden ontworpen en gemaakt. De jaren erna passeren diverse technieken de revue zoals: "achter glas schilderen", broches maken van geschilderd glas, mandala borduren, wit borduren, tafellakens borduren, technieken zoals "Hardanger" uitproberen, zijde beschilderen (prachtige sjaals waren het resultaat). De ene groep was creatiever dan de andere, maar alle deelnemers toonden inzet. De ouderen hebben in een expositie in 1979 laten zien waartoe zij in staat waren.

Naast techniek werden het samenzijn en samendoen onontbeerlijk voor de deelnemers; sociaal contact, delen van elkaars eenzaamheid, vieren van belangrijke momenten als Kerstmis, jubilea en afscheid van medeclubgenoten bij vertrek of sterven.

Overigens is de haan, die vaak op foto's te zien is, van de hand van Laura Winthagen.

Wandkleed "de haan", met links nog net te zien mw. Schreurs en rechts mw. Winthagen en mw. Groen. En nog een pronkstuk.

Het kinderkoor "de Sijwerbelkes" is al ter sprake gekomen in het hoofdstuk over de Van Arskerk. Tijdens de handwerktentoonstelling in april 1981 verzorgden deze kinderen ook een optreden. Ze hadden onder andere een liedje ingestudeerd waar de handwerksters aan mee mochten doen.

Het ging ongeveer als volgt:

Ik heb ook nog een tante, die tante die heet Daan
 Als we 's avonds wandelen gaan
 Doet iedereen haar na
 En zo gaan haar armpjes, en zo gaat haar hoedje, enz

Onderstaande foto's tonen dat het publiek dat goed begrepen had.

Iris geeft het voorbeeld.

En zo gaan de handjes.

Enkele andere activiteiten in het dienstencentrum

Rond 1983 startte men in het dienstencentrum ook met een kienmiddag. Met ca. 20 deelnemers en een bescheiden inzet per ronde. Toch een leuke activiteit die tot op heden (in het Wijksteunpunt) is voortgezet. Mevrouw Boonman is nog steeds leidster.

Ambtenaren van de Sociale Dienst waren gedurende een aantal jaren wekelijks in het dienstencentrum te spreken. Van deze laagdrempelige mogelijkheid werd veel gebruik gemaakt.

Tafeltje Dekje: het waren vooral mannen die door de week voor een kleine vergoeding in het dienstencentrum kwamen lunchen. Gerrie Pasmans, Mia Frederiks en Tineke Pennings waren de gastvrouwen en de heer Dirker was gastheer. Piet Ferwerda kwam 's morgens naar het dienstencentrum om er te schilderen, tot men aan tafel kon voor de lunch. Ali Scholte en Aly Gerritsen namen het werk over tijdens de afwezigheid van Gerrie Pasmans. De inkoop werd verzorgd door Mevrouw Ruiters. Vrijwilligers van het dienstencentrum brachten ook koel- en versmaaltijden naar particulieren. Die maaltijden werden in de koelcel van 't Plenkhoes bewaard. Toen ze met koelwagens bezorgd moesten gaan worden (rond de eeuwwisseling) haakte het dienstencentrum af. Gespecialiseerde bedrijven en de Bunderhof verzorgen deze diensten nu.

Activiteiten van UVV in het Dienstencentrum

Vrijwilligers van UVV waren actief op diverse plaatsen in Geleen-Zuid. Vanaf 1983 was het dienstencentrum elke zondagmiddag open. Mevrouw Boonman (net al genoemd) is tot aan het einde van dit project in 2005 gastvrouw geweest. De deur stond open voor iedereen die behoefte had aan een praatje of gezelschap. Aanvankelijk was men ook "open" op alle feestdagen. Daarvan is alleen de viering

*Stand van UVV met links mw. Boonman.
Foto: mw. Boonman*

van St.-Nicolaas overgebleven. Bij tijd en wijle presenteerden alle groepen uit het dienstencentrum zich samen aan belangstellenden, zo ook in november 1993.

Activiteiten in ruimten van de "grote buur"

Tussen het dienstencentrum en de bar-ruimte van 't Plenkhoe was een vouw- wand aangebracht om zo bij grotere activiteiten beide ruimten samen te kun- nen gebruiken. Men begon idealistisch

vanuit het idee dat alles in een multifunctioneel gebouw moest kunnen. Een voor- beeld: de cursus bloemschikken paste plotseling niet meer in het dienstencentrum. Dus ging de vouw wand open. Maar de beheerder wist nog van niets, en hij was wel verantwoordelijk voor het hele gebouw. Met excuses en een bloemetje werd dit gesust.

In de beginjaren is de vouw wand nog vaak open gegaan en werden ook regelmatig andere ruimten voor grotere activiteiten gebruikt. Enkele voorbeelden: danslessen in de grote zaal en volksdansen in een van de kelderruimten.

Hoe ging dat in zijn werk? Het dienstencentrum zorgde voor een leraar of lerares en huurde ruimte in 't Plenkhoe. Zo gaf Nan Teunissen les aan een volksdans- groep van de Kluis. Ook een groep van Van Ars zette zijn beste beentje voor. Dat zorgde voor een gezonde rivaliteit. Een opvallende verschijning was de heer Dirker, die als enige man met volksdansen meedeed.

Ook voor zogenaamde bonte avonden werd gebruik gemaakt van de grote zaal in 't Plenkhoe.

Helaas waren deze activiteiten geen blijvertjes.

Bloemschikken o.l.v. mw. Groen (midden).

Volksdansen in het souterrain.

Afsluiting van volksdansen in 1980.

"Getuigschrift sjeildansen" in 1980.

Album mw. vd Burg

Er waren ook informatieve bijeenkomsten, bijvoorbeeld over huursubsidie. De grote zaal van 't Plenkhoe was dan doorgaans stampvol. Een activiteit die Mientje, eerst als voorzitter en nu (2010) als belangenbehartiger van de ANBO bleef en blijft regelen mede namens alle KBO-afdelingen.

Onderverhuur in het Dienstencentrum

In het bovenstaande is een beeld gegeven van het programma dat door het dienstencentrum zelf aangeboden werd. Maar de multifunctionele en praktische zaal was ook in trek bij andere organisaties. Groepen met een "vaste bezetting en eigen leiding". Zoals de Kumpulan Singers, een Molukse groep zoals de naam al zegt. En een bridgegroep voor senioren, die hier o.l.v. Jan Lemmen vanaf 1987 twee middagen in de week speelden. Nog eerder gaf de heer Keulers hier al bridgecursussen, die uitmondten in een bridgegroep op woensdagavond.

Het afscheid van Mientje Buys in 1993

We maken nu een hele grote stap in de tijd. In 1993 ging de stichting Welzijn voor Ouderen nauw samenwerken met andere welzijnsinstellingen. Op termijn zou dit tot gevolg hebben dat er minder uren voor beroepskrachten in het ouderenwerk kwamen die ook meer op afstand zouden gaan werken. Tegen die achtergrond nam Mientje op 1 december 1994 afscheid van het dienstencentrum en van het ouderenwerk, waar ze 25 jaar eerder in Lindenheuvel mee begonnen was. Annie Heutmeeke volgde Mientje op in het dienstencentrum. Later nam Ria Konings de leiding over. Het ouderenwerk werd samengevoegd met jeugd- en jongerenwerk, sociaal-cultureel werk en opbouwwerk. De Stichting Welzijn voor Ouderen Geleen, de Stichting Centrum voor Maatschappelijke Dienstverlening en de Stedelijke Stichting voor Sociaal-cultureel Werk Geleen ondertekenden op 22 december 1995 de eigen opheffing. Tegelijkertijd zag RIW Maasland (Regionale Instelling Welzijnswerk Maasland) het levenslicht.

Mientje met Ank Boogaard.

Foto: Mientje Buys

Gewoon doen

Alle organisatorische wijzigingen gingen ongetwijfeld ten koste van directe hulp aan ouderen. Maar de "doe-dingen" gingen gewoon door, vooral dankzij de inzet van zo'n twintig geroutineerde vrijwilligers. En Aly Gerritsen verzorgde als vanouds de financiën en de administratie.

Annie Schreurs organiseerde uit het "lief-en-leed-potje" nog jaarlijks op kerstavond een etentje voor de handwerkers. Met hulp van de broers Vijgen, koks van St.-Jan.

Nieuw was de hulp van de heren Feld en Guffen bij de jaarlijkse belastingaangifte. Op 18 november 2001 vierde men het zilveren jubileum. Op bijgaande krantenfoto ontbreken alleen de dames Ruiters en Aelen en de heer Guffen.

Joep Geurts neemt het woord.

Foto: Mientje Buys

Na de samenvoeging van de gemeenten Born, Geleen en Sittard ging RIW Maasland op in PIW, Partners in Welzijn. En het dienstencentrum moest zijn bar-ruimte afstaan aan 't Plenkhoes, dat het horecagedeelte ging uitbreiden. In een vergaderzaaltje is toen een bescheiden keukenunit voor het dienstencentrum ingericht.

Na de komst van het wijksteunpunt achter de "blauwe" flat verhuisden bijna alle gebruikers van het dienstencentrum naar het wijksteunpunt. UVV stopte met haar inloopmiddagen op zondag omdat men zich niet kon vinden in de beperkte verantwoordelijkheid die haar leidsters nog maar kregen in het wijksteunpunt.

Bronnen:

- Van Mientje Buys: plakboek

- Fotoalbums van het Dienstencentrum van de periode 1979-1984

Dienstencentrum is 25 jaar. Op de foto: achterste rij v.l.n.r. dhr. Borghans, Aly Gerritsen, José Nieste, Ria Konings (PIW), Annie Schreurs, Riet Rijkens, Ali Scholte, dhr. Feld. Voorste rij v.l.n.r. Jos Dohmen, mw. Prins, Gerrie Pasmans, mw. Walschot, mw. Boonman, mw. Zinn. Op de foto ontbreken: Alise Wellens, mw. Ruiter, Joke Aelen en dhr. Guffen. Krantenknipsel

HET WIJKSTEUNPUNT "AMUSANT"

Dit is een gebouw dat achter de "Blauwe flat" (i.c. Balansflat) neergezet is toen daar een aantal flats verbouwd zijn tot zorgwoningen. Zie daarvoor hoofdstuk 9. Het steunpunt is in het voorjaar van 2006 in gebruik genomen en in dat najaar officieel geopend.

In het wijksteunpunt wordt door *Vivantes* dagverzorging (op basis van indicatie) geboden. Dagverzorging is bedoeld om de thuissituatie te ontlasten, het welbevinden van de cliënt te vergroten en definitieve opname uit te stellen of te voorkomen. De dagverzorging richt zich op het structureren van de dag en om een zinvolle dagbesteding aan te bieden. Er vinden allerlei activiteiten plaats, die afgestemd zijn op de leefstijl van de cliënt. Tussen de middag wordt gezamenlijk de maaltijd genuttigd en bestaat de mogelijkheid om te rusten. Ook cliënten uit de omgeving kunnen hier tegen betaling terecht voor de warme maaltijd.

Uit informatie van Wim Ringens (*Daelzicht*) blijkt dat het wijksteunpunt overdag geopend is van 09.00 tot 17.00 uur, daarnaast enkele avonden in de week en op de zondagmiddag. In het wijksteunpunt komen alle ouder wordende bewoners van de "Blauwe flat" en zij die in de omgeving wonen. Hier is gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij een kopje koffie, een kaartje te leggen en gezellig te kletsen.

Activiteitenmedewerkers van Vivantes bieden ook voor de cliënten van Daelzicht een activiteitenprogramma aan. De vrijwilligersorganisatie Partners in Welzijn ondersteunt deze activiteiten.

De cliënten van Daelzicht nuttigen om 17.30 in Amusant de maaltijd, die wordt geleverd door de ouderenzorg Vivantes. Daelzicht kan ook in het wijksteunpunt terecht voor besprekingen.

Kijkende naar de zorg in de "Blauwe flat" en de gang van zaken bij Amusant zegt Wim Ringens: *al met al een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties waar we trots op zijn!*

Wat doet *Partners in Welzijn* in dit gebouw? Bijna alle huurders (55+) uit het voormalige dienstencentrum zijn meegekomen. De handwerkgroepen onder leiding van Rode-Kruis-medewerkers vormen nog steeds een belangrijke activiteit voor de ouderen. De deelnemers zijn oud en grijs geworden, maar niet minder enthousiast. Ook mevrouw Reinders niet, die inmiddels al 90+ is. In 2008 is met medewerking van een Molukse organisatie dagopvang van Molukse ouderen gestart. Ook is hier spreekuur van sociale raadslieden en van de wijkagent.

HET WIEKHOES

Vraagt u zich af wat dit nu weer is? Het gaat om het voormalige dienstencentrum, dat vanaf het najaar van 2006 leegstond.

Deze ruimte is op 14 juni 2008 heropend voor activiteiten van:

- het Platform Allochtonen Geleen Breed.
- PIW, met activiteiten voor kinderen, tieners, inloop en sport voor vrouwen van 23+ en yoga voor 50+.
- het wijkplatform Geleen-Zuid & De Kluis, met vergaderingen e.d.

Sommige activiteiten zijn nogal luidruchtig. Daar zijn de scheidingswandjes met 't Plenkhoes niet echt op berekend.

Bronnen:

- *Amusant en het Wiekhoes*

V.l.n.r.: Marcel Mastenbroek, voorzitter van het Wijkplatform; Berry van Rijswijk, wethouder en mw. Hajer Harzi, voorzitter van het Platform Allochtonen Geleen Breed tijdens de opening van het Wiekhoes.